

solidarnost je naša snaga

Vrata aparthejda

Dnevnik sa graničnih prelaza Srbija – Mađarska

Ponedjeljak, 14. septembar 2015.

Samo dan nakon što sam se vratio iz Vrnjačke Banje sa sastanka *Mreže Žena u crnom*, neočekivano me je zvala Nataša D., aktivistkinja *No Border* kolektiva i pitala da li bih želeo da sa njom odemo do granice, da bi nas tamo čekala Sara (*No Border* aktivistkinja). Ja sam bez mnogo razmišljanja rekao da bih išao.

Nataša mi je rekla da će nam rezervisati vozne karte iz Beograda za Suboticu i da budem u pola devet uveče na stanici. Zamolila me da iz kombija ponesem dva megafona i nekoliko transparenta, a na kraju razgovora rekla mi da za svaki slučaj ponesem i pasoš.

Prekinuo sam šivenje i počeo da planiram šta da sve ponesem, misleći da mi neće trebati mnogo stvari jer sam pretpostavljao da ćemo se zadržati najviše dan-dva.

U žurbi sam otišao da kupim hranu za put i da iz kombija koji se nalazio u Pančevu kod zgrade Ane V., uzmem megafone i transparente. Bio sam jako napet jer nisam imao mnogo vremena do polaska voza i plašio sam se da neću stići sve da uradim.

Oko pola devet uveče našao sam se Natašom u kaficu u blizini železničke stanice. Sa njom je bila njena drugarica koja nas je sve vreme bodrila, ali i upozoravala da ako dođe do nekih sukoba između ljudi i fašističke policije, da se sklonimo sa strane i obavezno nosimo marame oko usta u slučaju suzavca.

Na stanici smo bili oko 9:35 (uveče) a voz koji je išao za Budimpešta je trebao da krene u 9:40. Došli smo odmah do voza i ušli u drugi vagon, ali nam je ubrzo njena drugarica kucala na prozor i pokazala rukom da izađemo napolje iz vagona. Mi smo brzo istrčali jer se nismo još ni smestili. Kada smo izašli, rekla nam je da uđemo u prvi vagon jer je videla da su tamo ušle izbeglice. Na vratima vagona su stajala dvojica konduktera. Jedan od njih je bio zbunjen i iznenađen što hoćemo da uđemo u taj vagon. Rekao nam je: "Nemojte tamo, tamo su oni koji smrde", a mi smo mu rekli: "E baš hoćemo da uđemo u taj vagon, kod onih koji smrde!" I naravno, ušli smo bez pogovora!

U vagonu nije bilo "regularnih" putnika, u njemu je bilo oko desetak izbeglica. Prolazeći kroz vagon video sam žene kakao leže sa malom decom po podu, iscrpljeni od maltretiranja i hodanja, nisu mogli da spavaju sedeći u stolicama.

Video sam bebu koja mirno spava umotana u ćebe na stolici dok joj majka i sestra leže ispod nje između stolica.

U vagonu je bilo i muškaraca koji su spavali sedeći, zbijeni po sedištima, a jedan dečko je spavao sklupčan na podu. Sa druge strane vagona sličan tužan prizor, muškarci i žene koji/e pokušavaju da spavaju, ne obraćajući pažnju na nas.

Jedna žena je sedela na stolici pognute glave pridržavajući je rukom, gledajući svo vreme u jednu zamišljeni tačku. Delovala je utučeno i zabrinuto dok joj je sin ležao pored nogu na podu, samo mu je noga virila između sedišta.

Kada su ušli kondukteri, tražili su prvo nama karte na pregled i rekli da moramo da se vratimo u sledeći vagon jer je na karti pisalo *Vagon broj 2* ili da nam naplate 3 eura zbog toga što smo ušli u prvi vagon. Ja sam drsko odgovorio da se neću prebaciti u drugi vagon a i da mi ne pada na pamet da im dam 3 eura. Nekim čudom kondukter je popustio i tihim glasom rekao da ovaj dugi kondukter priča na mađarskom jeziku i da mi ostanemo tu gde jesmo, da nam neće naplatiti, ali da ćutimo i da se „ne mešamo“. Bili smo zbunjeni što nas je pustio, a sa druge strane nismo bili sigurni šta je time hteo da kaže?

Kondukteri su išli po vagonu i svima govorili (na srpskom jeziku) da moraju da daju 3 eura, ili da izađu napolje! Nisu im rekli da mogu da pređu u drugi vagon.

solidarnost je naša snaga

Nakon što su kondukteri otišli, ja sam izašao u hodnik, kroz vrata vagona gledao sam "obične" putnike kako bezbrižno stoje sa druge strane vrata. Puše, pričaju, smeju se, ne znajući šta se dešava sa druge strane vrata. A tu su bili ljudi kojima nije bilo do veselja i smeha, smušeni i umorni ležali su skupljeni po podu vagona. Na njihovim licima su se ocrtavali samo umor i tuga... Imao utisak da su ovi ljudi osuđeni na nešto strašno, kao da gledaš ljude koji su ukrcani u vagon koji putuje ka konc-logoru.

U mračnom predvorju vagona pridružio mi se jedan čovek nudeći mi cigaretu, rekao je da se zove Omar i da je iz Irana, da je doputovao iz Preševa. Pričao nam je da ga je policija na pola puta od Preševa do Beograda, već jednom vratila zajedno sa celim autobusom za Preševo jer u autobusu niko nije imao papir za azil. Rekao mi je da bi želeo da stigne do Engleske jer mu tamo živi majka.

Dao sam mu papir (letak) na kome su bile informacije i saveti o traženju azila. U njemu je pisalo o tome koliko košta taksi i hostel/hotel u Beogradu, upozorenje da ne naseda na pretnje policije i da im ne daju novac u slučaju "ilegalnog" prelaska granice, da dokumentuju svaki napad ili diskriminaciju od strane istih. Zatim, koliko se mogu zadržati u Srbiji kada prime azilantski karton i kako/kojim prevozom mogu doći do izbegličkog centra, gde se oni sve u Srbiji nalaze... U razgovor se uključila i Nataša pokušavajući da mu objasne šta da radi kad stigne u Suboticu s obzirom da su mađarske vlasti najavile da posle ponoći (15. septembra) zatvaraju granice.

Nataša mi je rekla da nas Sara čeka u Bačkoj Topoli i da ćemo mi tu izaći a da će ona Omaru poneti nešto hrane i stvari. Uzeli smo njegov kontakt telefon kako bi nas obavestio šta se dešava u Subotici i da nam javi, ako stigne na granicu pre nas.

Kada je došla naša stanica voz je stao, stisnuo sam zeleno dugme za otvaranje vrata, ispred na stanici je stajala Sara. Pritisnuo sam dugme za otvaranje vrata, ali vrata nisu htela da se otvore?! Totalno zbunjeni, pokušali smo da otvorimo vrata vagona da bi smo prešli u drugi vagon jer smo videli da tamo ljudi izlaze. Ni ta vrata nisu htela da se otvore! Shvatili smo da smo u klopci i da su kondukteri zaključali sva vrata kako izbeglice ne bi mogle da izađu iz voza niti da pređu u drugi vagon! Bili smo zarobljeni u tom vagonu zajedno sa svim tim ljudima! Kondukteri su planski zaključali vagon i izlazna vrata kako bi izolovali izbeglice od ostalih putnika!

Počeo sam da vičem Sari kroz vrata da smo zaključani u vagonu i da obavesti sve kako se ovde događa aparthejd!!! Sara je ubrzo zvala ženu koja je radila na stanici i ona je probala da sa spoljnje strane otvori vrata, ali nije mogla. Zatim je ušla u vagon do nas da otvori vrata sa te strane i nije mogla, zvala je konduktera. Kada je on stigao, izvadio je ključ i otključao nam vrata! To je bio dokaz da smo svi u vagonu bili zaključani!

Istrčali smo iz voza, Sara je samo brzo Omaru doturila kesu koju je spremila za njega. Voz je krenuo. Mi smo ostali sami na stanici, u mraku, zaprepašćeni onim što smo se dogodilo, ne sluteći da je to samo početak.

Utorak, 15. septembar 2015.

Kada smo ustali, otišli smo kolima do granice, na prelaz Bački Vinogradi.

Prvo što smo ugledali iz automobila, bila je policija i vojska kako stoji na samom graničnom prelazu. Policajci i policajke stajali su na granici obučeni u teget uniforme sa crvenim beretkama. Vojnici su bili u maskirnim uniformama, u rukama su držali puške.

Pored njih iza grmlja, uz samu žičanu ogradu, sedela je jedna porodica sa malom decom.

Između policije i njih bila je jedna crvena linija koja ih je odvajala od onih u uniformi sa oružjem s druge strane te zacrtane granice.

Ubrzo, nakon nekoliko minuta, iz obližnje njive u daljini, videli smo grupu ljudi kako se približavaju ka nama. Bila je to grupa izbeglica od oko šezdeset ljudi iz Sirije. Ljudi su bili sa malom decom i trudnicama, bez kapi vode i hrane!

solidarnost je naša snaga

Žena koja je bila u sedmom mesecu trudnoće, izdvojila se iz grupe, prišla je policajcu na granici i klekla na kolena. Skupila je ruke sa glavom uprtom u policajca: „Please, let me go!”

Žena je molila policajca da je pusti da prođe granicu. Policajac je stajao mirno sklopljenih ruku, ne želeći ni da je pogleda. Žena nije više mogla da pešači dalje, bojala se da može izgubiti bebu.

Ljudi su se skupili oko policije, pokušavajući da ih nagovore da ih puste. Za to vreme Nataša i Sara su otrčali do kola da donesu transparente i megafone. Za to vreme na granični prelaz je stigao kamion. Ubrzo su iz njega izvadili opremu za postavljanje barikade. Prvo su raširili bodljikavu žicu, a zatim u drugom redu su iza žica stavili metalne rešetke. Sve se odvijalo munjevito.

Svi ljudi su seli dole nasred puta ispred postavljene žice, jedan iz grupe je uzviknuo: *“This is a shame of humanity!”*

Razvili smo transparente:

TEROR NAD MIGRANTIMA MORA DA PRESTANE!

OPEN THE BORDER!

FREEDOM OF MOVEMENT!

NO ONE IS ILLEGAL!

SAVE PEOPLE, NO BORDERS!...

Nataša je počela da uzvikuje parole. Odjednom, na moje iznenađenje, ljudi su spontano počeli da nam prilaze upijajući pogledima transparente i nas kako uzvikujemo parole.

Nikada nisam video da jedna grupa ljudi bez suzdržavanja prilazi i priključuje se protestu. Neki su razumeli šta piše i šta uzvikujemo, a neki i nisu, ali mislim da to njima nije bilo bitno. Nije bilo potrebno da razumeju reči: na srpskom, engleskom ili mađarskom. Njima je bilo sve jasno bez ijedne reči.

Imao sam utisak kao da su oni deo nas, i mi deo njih, kao da smo svi zajedno došli tu sa jednim jasnim ciljem.

Za to vreme deca su trčkarala oko nas, uzimala nam megafone i uzvikivala parole na arapskom. Kasnije su nam objasnili da su uzvikivala: „Idemo, idemo dalje!”

Dok sam posmatrajući ljude sedeo pored granice, jedan dečak mi je često prilazio i tražio megafon da se igra sa njim. Posle nekog vremena njegov otac je došao po njega i na arapskom mu objasnio da mi se zahvali i da pođe sa njim. Dečak mi je prišao, zagrlio me i poljubio u obraz.

Transparente smo stavili na bodljikavu žicu koja je razdvajala nas od njih.

Sara i Nataša su kolima brzo otišle, vratile se za dvadesetak minuta sa tri gajbe pune jabuka. Trudna žena je uzela nekoliko jabuka i pružala ih policiji preko bodljikave žice, odbili su da uzmu jabuku.

U međuvremenu su dolazile novinarske ekipe, ljudi koji su kolima hteli da pređu granicu. Svi su bili vraćeni i upućivani na neke druge punktove, niko nije mogao preći granicu.

Nakon sat-dva vremena došla je policija sa srpske strane i rasterala ljude sa granice.

Očajni i razočarani ljudi su se ponovo uputili dalje ne znajući šta ih sledeće čeka.

Suprug žene koja je bila u drugom stanju mi je prišao i rekao da ako se nešto desi njegovoj partnerki, ako izgubi bebu, da se to neće dobro završiti. Video sam bes i očaj u njegovim očima. To je bio pogled očajnika, koji je nakon svega što je proživio, posle ovakvog ponižavanja ljudskog dostojanstva, spreman sve da uradi.

Jedan muškarac sa malim detetom koje je zaspalo, zamolio me da mu dam transparent, da stavi dečaka na njega da ne bi spavalo na zemlju.

solidarnost je naša snaga

Nataša je lepila nalepnice po graničnom prelazu na kojima piše, "BORDERS KILL". Policija je htela da je uhapsi, ali je Sara na mađarskom jeziku uspjela da smiri situaciju i odbrani Natašu.

Nakon toga otišli smo kolika do graničnog prelaza *Horgoš 2*. Već je pao mrak. Tamo je situacija bila još dramatičnija. Tamo je bilo oko 5000 ljudi koji su bili raspoređeni oko granice i poljane koja je vodila do graničnog prelaza *Horgoš 1*.

Ljudi su ležali umotani u srebrne i zlatne folije kako bi se tokom noći "zgrejali". Noć je bila tiha, a na granici *Horgoš 1* jeziv prizor ljudi umotanih kao leševi u foliji, leže na betonu... Noć je bila užasno hladna!!!

Ljudi su nam pričali da je tog dana na njih vojska i policija upotrebila gumene metke.

Na graničnom prelazu *Horgoš 2* bilo je mnogo ljudi te noći. Jedna žena u gomili je htela da se sruši na zemlju, ljudi su je podizali da ne padne. Lice joj je bilo izmoreno od hodanja, a pogled izbezumljen. Došli su *Lekari bez granica* i odveli je iz gomile.

Kasnije sam video kako se ta žena porađa pored puta iza automobila.

Na granici je takođe bila postavljena bodljikava žica, iza nje rešetke i kordon policije. Neki su imali maske preko lica, a u rukama su držali gas sprej.

Tamo nas je dočekaao organizovan protest. Predvodio ga je jedan hrabri momak iz Avganistana koji je bio sa svojim drugom bez obe noge, u neakvim sklepanim kolicima! Protest je trajao do dugo u noć. I tamo su ljudi zajedno sa nama držali transparente a jedan od njih je uzeo naš megafon i sve vreme uzvikivao. Dali smo im i drugi megafon koja smo imali i transparente. Okačili su ih na aparthejdnu žicu!

Bili smo očajni jer smo smatrali da na fašističkoj granici tog momenta treba da bude čitava "slobodarska i antifašistička" Evropa!!!

Nismo videli ni jednu NVO za ljudska prava iz Srbije. Bili smo mi. Samoorganizovano su došli volonteri iz Miksališta (Beograd), UNHCR, Crveni križ iz Češke, *Lekari bez granica*, dve organizacije su svojim kombijem došle čak iz Nemačke i Švedske te noći. Ljudi su te noći na protestu uzvikivali

"PLEASE, PLEASE, OPEN THE BORDER, "SHAME ON YOU",

"FREEDOM NOW", "LET US GO", "THIS IS A SHAME OF HUMANITY", "WE ARE THE PEOPLE LIKE YOU, WE HAVE A FAMILY", PLEASE, OPEN THE DOOR"!

Protest je bio dobro organizovan. Prvo bi na megafon dečko uzvikivao, zatim bi svi seli na pod i ponavljali za njim "NO FOOD, NO WATER". Onda bi svi ustali i on bi nastavio da uzvikuje, pa bi mi ponovo seli na beton i ponavljali za njim, i tako sve duboko u noć.

solidarnost je naša snaga

Sreda, 16. septembar 2015.

Ujutru kad smo ustali, dočekala me informacija da smo izašli na internet. Neko je objavio naše fotografije sa jučerašnjeg protesta na prelaznoj granici Bački Vinograd i napisao kako "radikalni levičari" iz Srbije huškaju ljude na pobunu i nemire. Rekli su mi da je fotografisana tablica automobile i da su ljudi pisali ispod naših fotografija kako nas treba "streljati, zaklati i silovati..."

Otišli smo ponovo do *Horgoša 2*, gde su nas čekali ljudi da bi im dali opet megafone da bi njihov BUNT mogao da se čuje!

Kad smo stigli na granici *Horgoš 2*, (oko 13 časova) čuli smo da je suzavac bio bačen na ljude pre dvadeset minuta. Među ljudima osećao se strah i panika. Očekivalo se da će se dogoditi nešto strašno, na aparthejskoj granici je bilo još više ljudi nego sinoć. Pošto je bio dan, sve se jasnije videlo, bilo je to more očajnih ljudi koji nemaju gde da se vrate a fašisti im ne daju da nastave svoj put dalje! Žene sa malom decom su stajale pored ograde i plakale, muškarci su vikali da im otvore svoja vrata! Mi smo raširili transparente i uzvikivali parole, zajedno sa ostalim ljudima.

Nakon nekoliko minuta neko iz gomile, očajan od svega što je preziveo, bežeći od rata i ponižavanja, bacio je praznu plastičnu flašu od vode na policiju preko ograde, nastao je pakao! Policija je počela da baca suzavce, prska iz vodenih topova i baca šok bombe. Nastao je užas i haos, među ljudima je bilo dosta njih koji su se kretali uz pomoć štaka ili su bili u kolicima! Deca su vrištala, žene su trčale sa decom u naručju, ljudi su ležali krvavi i povređeni.

Jedna trudnica je počela da se porađa iza kombija, gde su je sklonili jer nisu imali kud nego na betonu. Ne znamo šta se kasnije desilo sa njom, nismo uspeli da saznamo da li se porodila!

Jedan dečko je u svom tom haosu izgubio drugu koji je bio nepokretni invalid, ne zna se šta se sa njim na kraju dogodilo...

Ekipe novinara i hitne pomoći su takođe bile prisutne i na njihovo vozilo je bačena šok bomba! Policija je otvorila ogradu i upotrebila nasilje nad civilima!

Ja sam kroz probijenu žičanu ogradu krenuo zajedno sa ljudima da bežim u šumu s desne strane puta. Posle desetak metara sam primetio da mi nema pasoša i još nekih stvari manje materijalne vrednosti. Pokušao sam da se vratim u šipražje kroz koje sam bežao u šumu. Odjednom sam osetio oštar miris i počele su da mi suze oči. Bio je to suzavac! Počeo sam da se gušim, potrčao sam nazad u šumu. Izgubio sam Saru i Natašu. Ostao sam sam, okružen očajnim ljudima. Pitali su šta da sad rade, kuda da idu, gde mogu preći granicu! Zašto se prema njima ponašaju kao da su stoka? Posle nekoliko minuta pokušao sam ponovo da se vratim blizu ograde da pokušam da pronađem pasoš.

Kroz žicu sam video kako ljudi bacaju kamenje na vodene tenkove, da im uzvraćaju šmrkovima vode, izbilo je pravo ratno stanje! Ušao sam u šipražje tražeći po zemlji svoj pasoš. Odjednom me je oduvao mlaz hladne vode iz vodenog topa, bio sam sav mokar i u strahu, brzo sam se povukao ponovo u šumu! U šumi sam čuo pucnjavu koja je dolazila iz pravca granice. Čuo se i zvuk hitne pomoći. Sve vreme nad našim glavama nadletala su dva hihlioptera. Dim od gasa se nastavljao širiti po šumi, nisam znao gde da krenem. Bio sam mokar i preplašen, svaki čas sam očekivao da će doći policija ili vojska da nas hapse ili tuku.

solidarnost je naša snaga

U šumi sam bio sve vreme. I na kraju, kroz njivu sam se vratio na početak punkta. Tamo sam našao Saru i Natašu, sedele su pored napuštene kuće sa jednom grupom Avganistanaca. Ostali smo sa njima do kraja dana. Uveče smo počeli da pišemo zajedno sa ljudima iz Avganistana i Irana transparente. Kada su se TV ekipe pripremale za direktno uključivanje tokom noći, Sara i Nataša su uletele sa velikim transparentom "THIS IS TERRORISM! THIS IS WAR" iza novinara koji je stajao ispred kamere tokom direktnog uključivanja u studio.!

Kod *Horgoša 1* smo pričali sa ljudima koji su bili u očajnom stanju, u totalnom beznađu. Videli smo jednog dečka koji je doživeo nervni slom i u očaju pokušao ispred svih nas da se ubije. Iznad njega, na aparthejskoj ogradi, bila je okačena bela majica na kojoj je crnim markerom ispisano "EVROPE SHAME YOU FOR THIS!".

Četvrtak, 17. septembar

Ujutro smo se opet videli sa momkom koji je bio na čelu kolone predhodnog dana na protestu. Potpuno očajan, rekao nam je da "nigde ne može da pronađe svog najboljeg prijatelja", o kome se brinuo, plašio se da je nastradao, ne zna ništa o njemu!!! Nigde nije mogao da ga pronađe i plaši se takođe da je možda uhapšen kada je probijena aparthejdna, fašistička ograda!!!

Mnoge porodice su bile razdvojene kada su na trenutak fašisti otvorili ogradu da bi bacali suzavce i šmrkove sa vodom. Među njima je bilo i dece koja su završila u zatvoru dok su im majke bile sa ove strane ograde.

Skoro ceo jedan dan smo svi bili bez vode i hrane, vodu smo uzalud pokušavali da pronađemo, svi odreda "humanitarci" su nam govorili "No water"!!!! Jedini koji su tog momenta organizovali grassroot kitchen je bila grupa antifašista iz Česke koji su došli svojim kombijem. Njih četvoro su dva dana kuvali za ljude!

Na kraju smo u policijskoj karauli pronašli česmu sa vodom koja je bila žuta i koju nismo mogli da pijemo već samo da se polivamo jer je bilo pakleno. U šatorima je bilo nepodnošljivo. Napolju nismo imali čime da se zaštitimo, majke su bebama štatile glavu rukama da ne bi dobile sunčanicu! Međutim, ljudi su delili sve sa nama, sve što su imali. I hranu i vodu!

Dolazili su autobusi od ranog jutra i za 20 eura prebacivali ljude prema hrvatskoj granici.

Od oko 5000 ljudi koji su bili na *Horgošu 2* prethodnog dana. Danas je ostalo oko 1000. I oni su se polako pripremili da krenu ka hrvatskoj granici.

Tog dana su na granični prelaz *Horgoš 2* došle aktivistkinje i aktivisti *Žena u crnom* i *Autonomnog ženskog centra*. I tog dana je bila mirovna akcija solidarnosti sa izbeglicama.

Zapisaio: Goran Lazin (*Žene u crnom*)
Beograd, 28. septembar 2015.

